

- ARAP MEDEN YET N N KÖKEN -

çev: Doç. Dr. Münir ATALAR *

AÇIKLAMA

Bu yazımızda, Ba dat Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yüksek Ara tırmalar Profesö~, Irak İmi Ara tırma Kurumu üyesi ve am-Arap Dili Kurumu Uyesi, Dr. Naci Ma'ruf tarafından kaleme alınan *el-Asaletü el-Hadtlratü el-Arabiyyeti* isimli be yüz sayfalık Arapça te'lif eser (Beyrut-Lübnan, 1975, Sakafe Yayınevi, gözden geçirilmi , Haveli, 3. baskı) in, "Giri " bölümünü;in tercümesini verece iz. Ancak eserde, Giri 'ten önce yer alan "Ithaf" kısmının da tercümesini verdikten sonra, bir bütün olarak Giri 'in tercümesine geçece iz.

Tercümemiz sırasında, yazara katılmadı ımız bazı hususlarda, yeri geldi inde dip notlarımızda i aret edilecektir. Orijinal.in sayfa numaraları tercüme metnin sol tarafında satır ba larında gösterilmi tir.

s.5 - nsanları karanlıktan aydınlı a çıkaran insanlı ın elçisi, be e-riyetin yol göstericisi, insanın insan oldu unu ve insanın insanlı ının Adem'den geldi ini itiraf edene,

- Söz ve uygulamalarıyla bütün dünyada özgürlük, karde lik ve e itlik temelini ilk getirene,

- Çalı maya davet eden; yoksulluk, hastalık ve cehalete kar ı güven altına alana,

- Köleleri özgürle tiren ve toplum içinde saygın büste-AErBsüB

- Meşverete, ilme ve akılcılığa dâvet edene,
- Merhameti, adâleti ve barışı müjdeleyene,
- Arapları haysiyet sahibi ve hatırı sayılır bir millet kılan ilhamcı düşünceye,
- İslâm Arap Medeniyeti'ne taklid, donukluk ve bağımlılık yerine, onurlu, yenilikçi, yaratıcı ve bağımsız bir kimliğe bürünmesini sağlayan yaratıcı düşünceye,

Kureyşli Arap Peygamberi' Efendimiz Hz. Muhammed Resullullah ve temiz âilesi, soylu ve şerefli ashâbı ve tâbiîne ithaftır.

Şimdi de "*Giriş*"in tercümesine geçiyoruz.

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın adıyla

GİRİŞ

ARAP MEDENİYETİNİN KÖKENİ

s.8 nanlardır"². Bu soylu Arap Medeniyeti'nin siyâsî ve ma'nevî olmak üzere, her iki yönden de dâhî bir kişilik, özel hükümler, eski ve yeni medeniyetlerin tümünden ayırt edilebileceği mükemmel kanunları vardır. Zira; prensip, metod ve inançlarıyla, bütün dünyadaki prensip, metod ve inançlardan ayrılmaktadır. Ne siyâsî metodları, batının demokrasisi gibidir; ne de arazi tekeli özelliğine sahiptir. Çünkü Araplar, Avrupa'nın tanıdığı iktâ (arazi düzeni) düzenini ne Cahiliye Devrinde, ne de İslâmî Dönem'de tanımışlardır. Arapların tanıdığı düzen; sosyal eşitlik, yoksulluk, hastalık ve cehaletten korunma yönünden modern sosyalizmden daha üstün ve daha mükemmeldir. Arapların diğer yasaları da ne Marksist veya Komünistlik; ne de Nazi veya Faşistlik. İnsan haklarını ilân eden, insanları kölelik ve boyunduruktan özgürlüğe kavuşturan (teorik ve pratik olarak), özgürlük, kardeşlik ve eşitlik prensiplerini onlara bağışlayan dünyadaki ilk medeniyettir. Bu sistem, ne sosyal sınıflandırmaya, ne de fanatik milliyetçiliğe inanmaktadır. Tam aksine, kendine özgü bir düzen üzerine kurulmuştur. Bu düzen, modern inanç nitelikleri ve dünyada tanınan düzenlerin hiçbirine uymamaktadır. Zira, sözkonusu düzen ve inançların içindeki en güzel nitelikler, İslâmiyette yer almaktadır. İslâmiyetteki yasalar ise, semavî şeriata dayalıdır. Esasında İslâmiyet Arap Medeniyeti'nin ve gerçek Arap maneviyatının en büyük temsilcisidir³. Hatta şu ana kadarki Arap medeniyetlerinin en mükemmelidir. Bu medeniyet içerisinde gerçekleşen peygamberlik müessesesi ise, bu medeniyetin en belirgin özelliğidir. Bunun içindir ki, İslâmiyet ile Arancılık, kendi ara-

Arap Medeniyeti, o kadar güçlü ve sağlamdır ki, asırlar boyu s.9 devam etti ve sonsuza kadar da devam edecektir. Bu sağlamlığını, milletler arasındaki orta bir coğrafi konumda bulunmasına borçludur. Ne doğudaki Hindistan ve Çin Medeniyetleri, ne de batıdaki medeniyetler gibi, dünyanın iki uç noktasındaki medeniyetlere benzememektedir. Bu ilânî Arap Medeniyeti'nin bir diğer özelliğidir.

örnekleri, soylu karakterleri ve ilim, edebiyat, sanat ve ahlâktaki sa-

yeli ile, ilmin bütün dallarında yaratıcılık, yenilik, buluş ve ustalığa
günümüzün. Bunun için herkeşten istifâde ettiğine inerat etmek

rimde konuya sadık kalmaya çalıştım. Bu nedenle, çoğu zaman bu fikirlerin bazılarını tartışmaya, araştırmaya ve her yönüyle ele almayı gayret ettim. Geri kalan fikirlerin bir kısmını da kullanmaya, veya reddetmeye, ya da tartışmaya çalıştım. Özellikle de yayınladığım kitap, bildiri ve araştırma gibi eserlerimin bir kısmında, ulaştığım özel fikir ve araştırmaları aldım. Diğer taraftan, kendi milletlerinin cehalet ve taassubunu kabul eden, Arap Medeniyeti'nin kıymetini bilerek onun değerini, canlılığını, enginliğini, çeşitliliğini ögen, ölçülü batılı bilginler ve müsteşriklerden araştırmacılarının fikirleri doğrultusunda, batı ve doğu milletleri üzerinde büyük tesiri olduğunu işaret etmeye çalıştım. Benim bu fikirleri, onlardan almanın sebebi de medeniyetimize, dinimize olan bağlılığımızdan dolayı, bu görüşte taraf tutmadığımızı göstermek, ayrıca Avrupalıları

s.13

Bu fikirler üzerinde; Irak'lı Arap ve yabancı meslektaş ve öğrencilerimle, konuları değişik yönleriyle ele alarak, birçok tartışmalar yaptım. Bu fikirlere inanan nesiller veren bir ekol oluşturduğumu rahatlıkla söyleyebilirim. O nesil, günümüzde, ülkede en yüksek makamlara ulaşan mümtaz ve seçkin öğretmen ve üniversite hocalar kadrosunu oluşturmaktadır. Yetiştirdiğim bu elemanların küçüklerinin büyüklerine ayak uydurmalarını sağladım. Böylece, Irak Üniversiteleri, resmî, yarı resmî, özel fakülteler ve dâireler, bu düşünceleri taşıyan öğrencilerimle dolmuştur. Bizzat benden ders almayanlar; *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, *İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, *Yazarlar Dergisi*, *Kalem Dergisi*, *Yeni Öğretmen Dergisi*, *Nesiller Dergisi*, *İslâm Kardeşliği Dergisi*, *İslâmiyet Dergisi* gibi, Irak'ın önde gelen dergilerinde ve bazı gazetelerinde veya yıllardır Irak Radyosu'ndaki konuşmalarında, televizyon'da yaptığım kültür, medeniyet tarihi konularındaki açık oturumlarda: Avrupa'ya ve özellikle Fransa, İngiltere, İspanya (Endülüs Adaları), Sicilya, Akdeniz, İtalya, Yunanistan, Türkiye, Suriye, Lübnan, Filistin, Tunus, Hicaz, bazı Arap Körfez Ülkeleri'ne yaptığım sayısız seyahatlerimde Arap, müslüman ve yabancılara verdiğim bilgilerden, İslâm Tarihi ve Arap medeniyeti hakkındaki, yalnız veya başkalarıyla birlikte te'lif ettiğim kitap ve tebliğlerimde, çeşitli dönemlerde ilgili sorumlulara ilettiğim hatıra, öneriler ve düşüncelerimi, araştırmalarım, makalelerim, tebliğlerim veya kitaplarımdan oluşan te'lif eserlerimden bilgi edinmişlerdir. Söyleyebilirim ki, te'lif ettiğim her kitap.

Bu kitabı yazmamdaki amaç, Allah'a (c.c.), Arap milletine, İslâm Dini'ne, insanlığa, güzel karakter ve güzel ahlâk ve iyi işlere, İslâmiyet'in (bütün insanlığı) dâvet ettiği şerefli niteliklere inanan bir Arap neslini oluşturmaktır. Bunları yapmamın sebebi de, yeni yetişenlerin, İslâm Dini'ne rağbet etmeleri, Arap Tarihi ve Medeniyeti'ne karşı bilgisizliklerini ve İslâmiyetin insanî değerini bildiklerini gördüğüm içindir.

Aynı zamanda bu kitabı ortaya koymaktaki başka bir amacım, Fransız Dr. Le Bonn ve ölçülü diğer batılıların da karar kıldıkları gibi, tüm dünya medeniyetlerinden daha çok insanlığa hizmet eden bu parlak medeniyetten doğan fevkâlede şanı hakkındaki yabancılardan da fikirlerine ve kendi soylu kültürlerine vâkıf olmalarını ve Arap devletinin insanlığın medeniyetinin eşiği olduğunu, yetişen Arap nesline sunmaktır.

Ayrıca, bu verdiğim bilgilerin ışığında, yaşadığımız çağda medeniyetlerini kurmaları, ithal edilen ve bize geçen prensiplerin baskısı altında kalmadan ve yolu kaybetmeden önce, kıymeti bilinen bir ümmet olmamız itibariyle, kendimize uygun prensibi vurgulamaya çalışırsak, Arap ümmetinin, modern dünya medeniyetini kurmadaki önemli rolünü tekrar oynayabileceği itibariyle; atalarının da sunduğu her türlü iyi hizmetlerle, insanlığa hizmet edebilmelerini sağlayabilmek içindir. Ancak bu işin tamamlanması, bizlerin, dinimizin, psikolojimiz, ahlâkımız ve medenî kültürümüzle uygun olan prensiplerini tanımamızla olur. Bu sebeple işlerimizi yoluna koymak için, genel hatları gözden geçirme esasına ve bize uygun temel kuralları tespit etmekle, söz konusu prensiple parlak düzene insanları yeniden dâvet etmekle ve bütün insanlara bu işin önemini açıklamakla ve insanları açık bir Arap dili ve inançlı bir İslâm düşüncesi ile yeniden insanları uyarmaları için Arapları güçlendirmek gerekir. Böylece Araplar, insanların beklenen ümidi ve tekrar âlem-
s.15 lere rahmeti olsunlar. Zira yüce Allah (c.c.) dinini, Alemlere yaymaları ve insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için, bizzat Arapları seçmiştir. Arapların ve onların dışındaki müslümanların üzerine yüklenen bu görev, İslâmiyet ayakta durdukça ve Kur'ân-ı Kerîm okundukça devam edecektir. İslâmiyetin yüceliği, ancak Araplar iledir¹⁰. Zira Araplar, İslâmiyetin temel unsuru olduğu gibi,

10. Hz. Peygamber (S.A.V.) "Arab'ın Acem'e, Acem'in Arab'a üstünlüğü yoktur. Üstünlük takvâdadır". buyurmuştur. Hz. Pevgamber. Mekke'de Arapların icinden secilmis ve

Arapların da, ancak İslâmiyet ve Müslümanlar'la yükselmesi söz konusudur, çünkü Müslümanlar bugün için, dünyada ve siyaset çevrelerinde itibarı sayılan bir gücü oluşturmaktadırlar.

(Kitabın) bu ve bundan önceki baskılarında, siyasî ve askerî konulara girmemeyi amaçladım. Ancak, zorunlu bazı münâsebetlerle bu konulara da kısaca değindim. Ne var ki, aşağıda tespit ettiğim medeniyet konularını, geniş bir şekilde ve detaylı olarak ele aldım:

- Arap uygarlığının varlığı,
- İslâmiyetten önceki dönemde de Arap uygarlığının köklü olduğunun pekiştirilmesi,
- Ayrıca İslâmiyette de hayatın bütün muhtelif yönlerini insanî açıdan kapsayan gelişmenin, ilerlemesinin, yaratıcılığın, yenilikçiliğinin de kanıtlanması.

Hiçbir kimsenin ne bir kitabında, ne de bir makalesinde, araştırmadığı uygarlık konularında, detaylı araştırmalar yapmak, benim

ıla tınca, slamiyetin, dünyada ilk: din olarak, bu kanunları öndört asır evvelinden getirdi i sonucuna ula tım. Bu kanunları, halifeler ve devlet adamları, slamiyetin ba langıcında, Emevî hilafeti sırasında, ~bbasiler döneminde ve Asya, Afrika ve Avrupa'da bulunan di er İslam devlet ve devletçikleri, söz ve mîl olarak uygulamı lardır.

ikinci olarak: Bizim, hocalarımızdan ve modem eserlerden örendi imiz kadarıyla i düzeni, i çi ve çiftçilere gösterilen ilgi, fakirlik, hastalık ve cehalete kar ı alınan sosyal önlemlerin, batı uygarlı ından alınan konular oldu unu ö rendik. Bu konu ile ilgili olarak, son zamanlarda, genelolarak sosyalizm veya fakirli e kar ı mücadeleyi amaçlayan slam Sosyalizmi hakkında yayınlanan çok az sayıda ara tırma ve makalelere rastladık. Buna dayanarak 1952-1958 yılları arasında, Ba dat Dahiyat Fakültesi Dekanı iken, İslamiyet'de sosyal sigorta prensibini ara tırmaya çalı tım. Buna da sosyal kefalet (güvence) ve sosyal garanti adım verebiliriz. Yalnızca kefalet fakirli e kar ı sosyal güvence konusunda de il, fakat aym zamanda slamiyette çalı ma, hastalı a ve cehalete kar ı sosyal güvence konularında da önde gelen Arap eserlerinden önemli bilgiler edindim. Ayrıca, Irak Hükümeti Radyosu'ndan bu konularda, çok sayıda konu malar yaptım. Bunlann yanında, Ba dad'da tanınan muhtelif dergilerde, sayısız makale ve ara tırmalar yayınladım. Bunlara dayanarak tüm bu konuları, uygarlı ımızın e siz bulularım ve batı uygarlı ının farkına varmasından asırlar önce, insanlı ın mutlulu u için slamiyetin getirdi i (yüce) kanunların var oldu unu, ara tırmacıların bilmeleri için geni bir ekilde ele aldım.

Üçüncü olarak: Arada-sırada ve özellikle de slamiyet'in bann çı dü ünçe ta ımadı ım, demokrasiye e ilim göstermedi ini; insanı, ilmi ve akılı dü ünçe ta ımad~ ım iddia eden mustenk, misyoner ve ırkçıların kitaplarında: islamiyet'e, müslümanlara, Arap uygarlı ı ve bu uygarlık sahiplerine iddetli saldırıları okuyorduk.

Bunun için, Arap uygarlı ımın meziyetleri (üstünlikleri) ve slamiyet'teki yönlerini kısaca anlatmaya çalı tım. Böylece muhtelif konuları temsil eden ayetleri saydım. Bütün bu saydı ım ayet ve hadislerden,

Dördüncü olarak: Arap Yarımadası'na, Arapların ana yurdu (menşei) ve asıl toprakları olduğunu kabul ederek, şu hususu vurgulamanın yerinde olacağına karar verdim: "Orada yaşayan herkes Araptır ve oraya bağlıdır. Oradan öncü veya hicret, ya da dalgalar (gruplar) halinde çıkan herkes de Arap'tır. Arap uygarlığının, Firavun'lar ve Mezopotamya uygarlığı kadar eski olduğunu ifade eden en güvenilir fikirleri ele aldım. Ayrıca Arap devletlerini, Yunan ve Bizans devletleriyle çağdaş olduğunu; uygarlıkları ise, en eski uygarlıklarla boy ölçüşür. Bunu gösteren en basit deliller, Arap dilinin kuvveti, Cahiliye Şiiri'nin güçlülüğü, Yemen Hadramavt, Umman, Hicaz ve Mezopotamya ve hatta Arap Yarımadası'nın ortalarında bulunan Arapların eski eserleridir. Bunun için bu adanın önemini, hem İslâmiyette, hem de İslâmiyetten önce olmak üzere, ortaya çıkarmaya özen gösterdim. Ayrıca, her ne kadar bazılarının ifâdesine göre, (bu eserler) kumlar altında yok oldu ise de, Araplar'ın devletlerini ve İslâmivetten önceki dönemlerde Allah'ın (c.c.) emanetini

dise ve olaylardan elde ettiğime düşüncelere dayanmaktadır. Bu nedendir ki çoğu zaman: metinlerle. âyetlerle. hadislerle fikhî teori-

Şayet isabet etmişsem, istediğim de bu idi. Eğer hata yapmışsam, olgunluk ve kusursuzluk, ancak Allah'a (c.c.) mahsustur. Allah (c.c.) niyetimizi bilir. O, bize yeter ve bizi başarıya ulaştıran O'dur. Son duâmımız ise; "âlemlerin Rabb'ı Allah'adır" şeklindedir.

el-A'zamiyye 1395/1975

el-Mü'ellif

Dr. Naci MA'RUF

9. Kısım: Araplar'ın Uygarlığa Karşı Yetenekleri
10. Kısım: Cahiliye Dönemi Arap Uygarlığı Belirtileri

BÖLÜM: III

ARAP UYGARLIĞININ ÜSTÜNLÜĞÜ VE ÖZELLİKLERİ (s. 161-228)

1. Kısım: Arap Uygarlığı'nın Temelleri ve Unsurları
2. Kısım: Arap Uygarlığı'ndaki Canlılık (Activite)
3. Kısım: Arap Uygarlığı'nın Kapsamı
4. Kısım: Arap Uygarlığı'nda İslâmiyet'e Karşı Sadâkat
5. Kısım: Arap Uygarlığı'nın İnsancıl Yönü
6. Kısım: Arapların İslâmiyet ile Yükselmeleri
7. Kısım: Arap Uygarlığı'nda Barışçı Eğilim

3. Kısım: Eski Yunan ve Roma Kültürü
4. Kısım: İran, Süryânî ve Hind Kültürü
5. Kısım: Arap, Yahudi ve Hristiyan Dinlerinin Arap Uygarlığı'na Etkileri
6. Kısım: Mezopotamya ve Mısır'da Kültür Merkezleri
7. Kısım: Arapların Başkalarından Aldıkları İlimler
8. Kısım: (Başka Dillerden) Arapça'ya Tercüme (ler)
9. Kısım: Arapça'ya Tercüme Yapılan En Ünlü Kişiler